

משלמיע וישועה

דרושים יקרים ורעיונות
נפלאים במרשת השבוע
ובענייני דיומא
מגנזי אוצרותיו הברוכים
של כש"ת מורנו הגה"צ
רבי יהושע נתן פייפער
שליט"א

אב"ד קהל
ברכת מנחם - קראקא

גליון
מ"ט

פרשת לך לך, תשפ"ז

שלום שלום לרחוק

ויאמר אברהם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך... הפרד נא מעלי

(יג, ח-ט)

כתב בעל הטורים (פסוק יא) כי סופי תיבות של המילים ויפרדו איש מעל אחיו אברהם הן שלו"ם, לומר: כדי לעשות שלום נתפרדו.

על פי דברים אלו כתב הרה"ק בעל 'דברי ישראל' ממוז'זין זי"ע (יכללי אורייתא' אות ג) להביא רעיון יפה בשם אביו הרה"ק רבי שמואל אליהו מזאזולין זי"ע על מאמר חז"ל (ויק"ר ט, ט) "גדול השלום, ששם הגדול שנכתב בקדושה אמר הקב"ה ימחה בשביל השלום", שבפשטות יש להבין באמת איך יתכן שיסכים הקב"ה למחות את שמו הקדוש בשביל השלום, הרי כמה פעמים נעשה על ידי זה פירוד? אם מתגלה שהאשה חטאה והיא מתה, אלא נשמע מכאן שלפעמים דווקא הפירוד הוא השלום, כי אכן אם חטאה האשה והיא מקבלת את עונשה במיתה על ידי המים המאירים, זהו השלום הטוב ביותר, ודברי פי חכם חן.

כיוצא בזה מובא מהרה"ק בעל 'ייטב לב' מסיגעת זי"ע לרמז בדברי חז"ל (קידושין סו:) על ברית השלום שקיבל פנחס בשכרו, כדכתיב (במדבר כה, יב) "לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום", כשהוא שלם ולא כשהוא חסר, והא שלום כתיב? אמר רב נחמן זי"ע וישלום קטיעה היא", שהכוונה בזה כי לפעמים למען השלום צריך לקטוע ולהפריד בין הדברים, כי לא תמיד האחוה והאהבה הם במקומם.

למתים חפשי

פרפרת נאה ראיתי מכ"ק מרן אדמו"ר מפאפא שליט"א שהיה נוכח פעם באסיפת רבנים חשובים, אשר דנו שם בכובד ראש אודות ענין מסוים שיכול להועיל למען הכלל והפרט של יהדות ארה"ב, אבל אחד הרבנים שם הביע חוות דעתו להתנגד להצעה, באמרו שהיות ואין זה דבר שיכול להתקבל על דעת כולם, הרי שעלולה להיות מזה מחלוקת בבית המדרש, שזה יאמר בכה וזה יאמר בכה.

נענה הגאון הצדיק חכם הרזים רבי ישכר בער הלוי ראטנברג זצ"ל אב"ד וואוידיסלאוו (יומא דהילולא י"ב חשון) בצחות לשונו: "וכי איך אומרים 'בית הקברות' בשפת הדייטש? 'פריעדהויף', ולמה? כי רק שם יש שלום"... באמרו: "אזוי גייט די לעבן, ווילאנג מ'לעבט איז דא חילוקי דעות" (כך אנו חיים עלי אדמות, שכל זמן שאנו חיים יש חילוקי דעות)...

למדנו מכאן שעצם ההתפרדות איש מעל אחיו בדעות חלוקות בא

מחמת היותנו בארץ החיים, כי רק בבית הקברות כשכולם כבר באו למנוחת עולמים, אפשר לקרוא את שם המקום 'פריעדהויף', אבל כל זמן שאנו חיים בין אנשים, יש חילוקי דעות והמחלוקת היא מטבע הבריאה.

יחד שבטי ישראל

והנה ראיתי לרבן של ישראל מרן ה'חתם סופר' זי"ע שכתב להסביר למה יש אצל כלל ישראל כל-כך הרבה מנהגים של קהילות שונות ועדות שונות, לעומת אומות העולם להבדיל אא"ה שאצלם לא רואים שיש כל-כך הרבה כיתות של מאמינים שזה אומר בכה וזה אומר בכה, כמו שאנו רואים אצל כלל ישראל שלכל עשרה אנשים יש קהילה נפרדת ומנהגים מיוחדים.

ואמר פה קדוש שזהו סימן טוב ויפה לעדת בני ישראל, שכל אחד מהם רוצה באמת לעשות רצון הבורא בלב שלם, לכן כל אחד אומר על מנהגיו השונים כי אלו הם רצון הבורא ואפילו מוצאים רמז ודרש בתוך התורה הקדושה למנהגיהם, והקב"ה חפץ בכל אלו ואלו, כי תוכם רצון אהבה.

נמצא גם כאן מעין הנאמר לעיל, שדווקא ההתפרדות של קהילה אחת מעל רעותה על ידי דרך אחרת ומנהגים שונים, זהו השלום האמיתי והמתבקש, כי כל זמן שהולכים עם התורה הקדושה ובאמת רוצים לעשות ולקיים רצון הבורא, זהו אכן הפירוד הטוב והנכון שמביא את השלום, ועל כגון דא נאמר (זכריה ח, יט) "והאמת והשלום אהבו".

לכן היה אהרן הכהן אוהב שלום ורודף שלום, אבל בעיקר נאמר עליו באותה משנה (אבות א, יב) "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", כי את השלום האמיתי אפשר לעשות רק אם הולכים בדרך התורה ולקרוב את הבריות אליה, ולא את התורה אל הבריות.

הלא המה דברי החת"ס, שכל זמן שהמנהגים השונים באים רק כדי להביע את הרצון הפנימי לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו, בוודאי שזהו הסימן היפה והטוב ביותר אשר יחד שבטי ישראל, שאפילו שהם חלוקים במנהגיהם הרי תוכם הפנימי טוב ואמיתי. לא כן אם חלילה מבקשים לקרב את התורה אל הבריות, שאז עיקר חסר מן הספר ואין שום טעם ויופי לחילוקי הדעות.

מעתה ניתנה ראש ונשובה ליסוד שלמדנו בדברי בעל הטורים, ה'ייטב לב' וה'דברי ישראל', שלפעמים דווקא הפירוד הוא השלום הגדול ביותר.

מרן ה'חתם סופר' ז"ע בדרשותיו (לחג השבועות תק"ס) כותב שהמילה מחלקת בגימטריא שלו"ם ר"ב, והמילה שלו"ם בגימטריא עש"ו, חושבנא דדין כחושבנא דדין. ולהורות נתן שלפעמים עושה התלמיד-חכם פירוד ומחלוקת מעל אנשי דמים ומרמה, שלאנשים כלפי חוץ נראים הדברים כמחלוקת שאינה לשם שמים, אבל האמת היא שדווקא אותה מחלוקת היא "שלום רב", כי כבר למדנו שלפעמים

צריך להיפרד איש מעל אחיו רק כדי שלא תהא מריבה בינו לבינו. לעומת זאת לפעמים יש כאלו שמחזרים אחרי השלום בכל מחיר וגם עם אנשים שאינם הגונים שמצוה להיפרד מעליהם, ועל אלו נאמר כי תיבת שלו"ם עולה בגימטריא עש"ו שהוא "על חרבך תחיה".

לכן אמר אברהם אבינו ללוט "אל נא תהי מריבה ביני ובינך, היפרד נא מעלי", כדברי בעל הטורים שבשעה שנפרדו איש מעל אחיו היה השלום האמיתי, כי תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, וכבר אמר הרה"ק ה'אהבת ישראל' מוויזניץ ז"ע בנועם חכמתו: "מ'דארף זיין גוט צו יעדער, אבער נישט מיט יעדער" (צריך להיות טוב לכל אחד, אבל לא עם כל אחד), ואידך פירושא זיל גמור.

עושה שלום במרומו: חידושו הנפלא של המהרש"א שבעולם הזה אין מציאות למידת השלום

באדם כלל ושמו יתברך ב"ה מיקרי שפיר שלום על שם שהוא עושה שלום, וכן למידת אמת כיוון שאינה באדם, חותם של הקב"ה נקרא אמת, עכ"ד.

למדנו מכאן שבעולם הזה אין מידת השלום שייכת אצל האדם כלל, ולכן הקב"ה נקרא בשם 'שלום' כי רק בשם זה יש בו דבר שאין לאדם עצמו, כפי שאמרו חז"ל (ברכות נח. וכן הוא במדרש במדבר רבה כא, ב) "כשם שאין פרצופותיהן דומין זה לזה, כך אין דעתן שווין זה לזה, אלא כל אחד ואחד יש לו דעה בפני עצמו".

לכן היה אהרן הכהן 'אוהב שלום ורודף שלום', אבל לא נאמר בו שהיה 'איש השלום', כי בעולם הזה אי אפשר להיות איש שלום, אלא רק יכול להיות 'רודף שלום', וזהו כדברי הגה"צ אב"ד וואוידסלאוו זצ"ל שרק בבית הקברות יש שלום ושלווה בלי חילוקי דעות.

לגופם של דברים ברעיונו הנהדר של הגה"צ אב"ד וואוידסלאוו זצ"ל שבית הקברות נקרא 'פריעדהויף' כי רק שם אין חילוקי דעות, יש לציין את דבריו הנפלאים של רבינו המהרש"א (חא"ג שבת י): למה נקרא שמו של הקב"ה 'שלום', הרי יש להקב"ה עוד מידות טובות כמו 'רחום וחנון' וכדומה, למה דווקא שלום הוא שמא דקודשא בריך הוא?

מסביר המהרש"א רעיון נשגב על פי דברי המדרש (בראשית רבה ח, ה) שהקב"ה התייעץ עם הברואים לפני שברא את האדם: "חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים, אמת אומר אל יברא שהוא כולו שקר, צדק אומר יברא שהוא עושה צדקות, שלום אומר אל יברא שהוא כולו קטטה".

אמנם כיוון שבכל שאר המידות כגון 'רחום וחנון' יכולים גם בני האדם להיות מעין זה, "כיוון שהאדם משותף בו לעשות חסד ורחמנות וחנינות, אין שמו של הקב"ה נקרא כן... משא"כ שלום שאין מידה זו

וי"א חשון:
הרה"ק רבי מנחם נחום
מטשערנאביל ז"ע
בעל 'מאור עיניים'

ישועות מלכו

גיצו אש קודש משולחנם הגבוה של גדולי הדור וצדיקי אמת לרגל יומי דהילולא רבה

לו את הכלי במתנה... מיד הוליקוהו חזרה לבית המאור עיניים' ושאלוהו האם אכן נתן לו את הכלי במתנה, והשיב המאור עיניים כי אכן אמת ונכון הוא, כי ברגע ששמע שהכלי נגנב, מחל לו ונתנו לו במתנה כדי שלא יעבור חלילה על איסור 'לא תגנוב'... העז הגנב פניו ואמר: "אם כן נמצא שביישו אותי לחינם, שרדפו אחריי לעיני קהל ועדה וחשדו אותי לגנב"... הסכים המאור עיניים לדבריו ואמר לבני ביתו לתת לו עוד מעות לפייסו על בושתו...

כששמע הרה"ק רבי מרדכי מלעכוויטש ז"ע מעשה זה, התבטא ואמר: "אזא מעשה קען נאר א גוטער גוטער איד" (כזה מעשה יכול רק אדם טוב במיוחד לעשות)...

טובו של המאור עיניים כלפי כל יציר נוצר, סיפר הרבי מראחמיסטריווקא שפעם בא אליו עני לבקש נדבה, ונתן לו, אולם אז התרעם העני ואמר: "וכי מה תועיל לי הנדבה הקטנה הזו, הלא אני זקוק לכסף רב וצריך לחזור על פתחי נדיבי עם, ואין לי בגד חשוב שייכבדוני על ידו בנדבות הגונות? נתן לו המאור עיניים בגד נאה שיהיה לו להתנאות לפני העשירים.

יצא העני את ביתו שמח וטוב לב, אבל לפני צאתו החוצה הבחין בכלי כסף שמונה שם בצד, ולא היה יכול להתאפק, ולקחו אותו עמו. כעבור זמן קצר הבחינו בני הבית שהכלי חסר והבינו שהוא גנב זה עתה, ותיכף רדפו אחריו. כמובן שאכן תפסוהו עם הכלי בידו, אבל העני טען שהרבי נתן

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר מראחמיסטריווקא ז"ע בעל 'אמרות טהורות', שזקינו הק' המאור עיניים ז"ע היה בעל לב טוב באופן נפלא ומצוין במידת אהבת ישראל מופלגת. בין השאר היה מכתת את רגליו לקבץ ממון רב עבור פדיון שבויים, וגם היה שולח כסף הרבה לעניי ארץ ישראל יוצאי מדינת רוסיה.

כל-כך טוב ומיוחד היה המאור עיניים להיטיב עם הבריות באהבת ישראל טהורה והאמיתית, שאמר הרה"ק רבי דוד מראחמיסטריווקא ז"ע, שמה שהיו מכנים את הצדיקים מהדורות הקודמים בשם 'גוטע אידן', התחיל אצל המאור עיניים, שמחמת טוב ליבו קראו לו 'גוטער איד' ומה נמשך אחר כך לכנות כן את כל הצדיקים.

כדי לשבר את האוון עד היכן הגיעה מידת

ברוך מודה ומציל

דרכו של הרה"ק המאור עיניים זי"ע היתה לנסוע ולעבור בין הערים כדי לאסוף כסף למצוות פדיון שבויים ולהוציא יהודים מן המיצר, ובמצוה רבה זו היה עוסק תמידים כסדרם.

סדר הדברים באותם הימים היה, שהפריצים החזיקו ברשותם הרבה יערות, שדות, בתי ממכר ופונדקאות, וכיוון שלא יכלו לנהל הכל בכוחות עצמם, היו משכירים אותם ליהודים שהיו מנהלים את העסקים. היה ביניהם הסכם כספי שלא היה לפי אחוזים מהצלחת העסק, אלא היה סכום קבוע לכל שנה ושנה.

בשנה שהמסחר עלה יפה, בוודאי שהכל היה טוב ויפה, שהרי אם באו אורחים רבים אל הפונדק והשוכר הרוויח הרבה כסף, היה לו מהיכן לשלם לפריץ את דמי השכירות. אבל בשנה שלא הצליח העסק, היה צריך היהודי להשיג כסף להביא אל הפריץ. אם לא היה לו די כסף לשלם בזמן, היו הפריצים – שהיה בידם כח רב כמו מלכים ורוזנים – משליכים את היהודי לבורות ולבית כלא, שם היו מענים אותם ואת משפחתם בעינויים קשים.

לכן היו יהודים טובים משרכים את רגליהם לאסוף כסף בכל העיירות, כדי לשחד את הפריץ ולשלם לו את התשלום המגיע לו, ותמורתו ישחרר את היהודי מבית האסורים.

אחד מאותם 'גוטע אידן' היה הרה"ק המאור עיניים זי"ע, שהיה מוציא יהודים מבית המעצר על ידי כספים שהלך ואסף מאנשים טובים ברחבי העיירות והכפרים.

פעם אחת נתן המאור עיניים הבטחה לפריץ אחד שיתן לו סך מסוים בזמן נקוב תמורת הוצאת יהודי אחד מבור הכלא, אבל כשלא הצליח

המאור עיניים לקיים את הבטחתו ולהשיג את הסכום הנדרש, לקח הפריץ את המאור עיניים עצמו והשליכו אל הכלא.

בית האסורים אליו הושלך הצדיק היה מקום סגור וחשוך, שבכל הקירות מסביב לא היה שום חלון. ארבע קירות ללא צוהר. רק בגג היה חלון קטן אשר משם יכלו להביט לתוך הכלא ולזרוק דבר מה לתוכו.

פעם אחת שמע המאור עיניים מהחלון למעלה קול אשה המדברת אליו ושואלת אותו: "רבי נחומל, הידוע אתה למה הינך שרוי בבית האסורים? כיוון שאתה פועל בענין פדיון שבויים והקב"ה רוצה שתחוש קצת את הרגשותיו של היושב בבית האסורים, וזו הסיבה שרבונו של עולם סיבב כך..."

כאשר שמע המאור עיניים את הקול הזה, תמה מאד מי היא אותה אשה? וחשב הרבה מי היא יכולה להיות, עד שעשה שאלת חלום וגילו לו מן השמים שהיתה זו רחל אמנו ע"ה.

כשיצא לחפשי פירש בזה המאור עיניים את הפסוק בפרשתנו (בראשית יב, א) "לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", וברש"י: "להנאתך ולטובתך", שיש לומר כי הרי אברהם אבינו ע"ה היה מכניס אורחים גדול ונתן לאנשים שנדדו בדרכים לאכול ולשתות ולישון אצלו, אמנם כדי שיבוא לדרגה שיוכל לקיים את המצוה ביתר שלימות, שירגיש קצת את ההרגשה של עובר אורח הנודד בדרכים, אמר לו הקב"ה "לך מארצך", שגם הוא ינדוד בדרכים ויצטרך להתארח אצל אחרים, שאז יוכל להבין את הרגשת עוברי דרכים, וכך יקיים מצוות הכנסת אורחים בשלימות יתירה ובהידור רב.

וזכר חסדי אבות

סיפור נפלא זה יש לו כמה וכמה גרסאות, אמנם נציין בזאת מה שסיפר הרה"ק בעל 'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע שמעשה זה היה עם הרה"ק רבי מרדכי המגיד מטשערנאביל זי"ע שהושם בבית האסורים ואז באה אליו רחל אמנו ושאלה אותו בדבר המעשה עם בתו של נחוניא חופר שיחין כמובא במסכת בבא קמא (ג.) שלא יתכן כי דבר שאותו צדיק מצטער בו יכשל בו זרעו, א"כ איך יתכן שהוא כבנו של הרה"ק המאור עיניים שמסר נפשו על מצוות פדיון שבויים, ישב עתה בבית האסורים על לא עוול בכפו? ואכן בירכה אותו שיצא לחפשי, ובאותו יום בא אליו שר בית הסוהר והודיע לו שיכול לילך לביתו.

בספרו 'שער ישיכר' (מאמר חודש תשרי, מאמר תקע בשופר עמ' פד) כותב הרה"ק ממונקאטש מנהמת ליבו הטהור לעורר רחמים וחסדים של ישראל קדושים בדרוש לפני תקיעת שופר:

"ומעתה רחל אמנו הקדושה, ראי נא בשפלותינו וצרותינו באחרית ימי גלותנו, ואם בעד צדיק אחד באת מן השמים להצילו מן הסוהר בטענה הנ"ל, והרי בניך לאלפים ורבבות וריבי רבבות נתונים בצרה ובשביה בגלות המר והארוך הלו, והרי אבותינו ואבות אבותינו הק' מסרו נפשם מעולם בעד כלל ישראל וקיימו פדיון שבויים לכלל ישראל, בין בכלל בין בפרט, בין בגופם בין לנשמתם, ומדוע דבר שנצטער בו אותו צדיק יכשל בו זרעו, הם זרעיהם כלל ישראל הטבועים בבין הגלות והשביה, ומדוע תחשי ח"ו בטענה זו לפני כסא הכבוד ית"ש להצילם ולגאלם במהרה בימינו בשנה זאת".

תבוא אִם: למה דווקא רחל אמנו באה לחזק את המאור עיניים בבית האסורים?

החלו לקרוא כן לצדיקים אחרים במרוצת הדורות בשם 'גוטע אידן', וטובים השניים מן האחד.

"גם עתה עומדת לטובה"

ראה נא לשונו הזהב של הרה"ק ממונקאטש בשו"ת 'מנחת אלעזר' (ח"ב ס' ג): "הנה בפרטות קבר רחל אמנו ע"ה, אשר דרשו חז"ל ופירש"י בפרשת ויחי וכן בפסיקתא רבתי (פסיקתא ג) כשיגלה אותם נבזראדן כשהם הולכים בדרך באים ומחבקים קבורת רחל והיא עומדת ומבקשת רחמים וכו', והרי שמסוגל ביחוד תפילות ישראל על קבר רחל אמנו להושיענו ולהוציאנו מאפילה לאורה, כמו שכתוב "רחל מבכה על בניה מאנה להינחם על בניה כי איננו", שגם עתה עומדת לטובה לעורר רחמים על בניה".

מכאן אנו למדים על כוחה הגדול של רחל אמנו, שאפילו בימינו יש לה כח לעמוד לטובה ולעורר רחמים על בניה, ולכן כלל ישראל הולכים תמיד להתפלל על ציון קדשה "ומחבקים קבורת רחל" כלשון חז"ל, כי היא היתה 'גוטע איד' ולכן באה אל המאור עיניים שהיה גם הוא 'גוטע איד', ולפלא יש לציין שיומא דהילולא של רחל אמנו הוא באותו יומא דהילולא של הרה"ק המאור עיניים.

אשרי חלקו של האיש הטוב והמיטיב עם הבריות שהוא 'גוטע איד', שיכול לזכות להתגלות רחל אמנו ע"ה גם בימינו ולהושיע בזכותה בכל מילי דמיטב, אמן ואמן.

והנה להבין ולהשכיל למה באה רחל אמנו ע"ה דווקא אל הרה"ק המאור עיניים וגילתה לו את הסיבה שסובבו מן השמים שיישב בבית האסורים, כי הוא היה 'גוטער איד' כפי שהבאנו לעיל את המלצת הצדיקים עליו, והרי רחל היתה 'גוטער איד' הראשונה שמצאנו בתורה הקדושה, שנתנה את כל מה שהיה לה למען אחרים, גם כשידעה מה יעלה בגורלה אחר כך באופן איום ונורא.

הבה נתבונן כמה גדולים היו מעשיה הטובים של רחל במסירת הסימנים ללאה אחותה הגדולה ממנו, כי הרי לא ידעה רחל שאחר כך יבקש יעקב אבינו לעבוד עבורה עוד שבע שנים נוספות, אלא מסרה לה את הסימנים מתוך ידיעה שהיא מוותרת בזאת על חלקה להינשא עם יעקב ולהעמיד ממנו את שבטי ישראל.

ביותר היה גדול ונשגב הוויתור שלה ללאה אחותה במסירת הסימנים, שהרי כולם ידעו שיש שתי בנות ללבן ושני בנים ליצחק, הגדולה לגדול והקטנה לקטן, ולכן היו עיני לאה רכות שלא תעלה בגורלו של עשו חלילה.

אמנם מעתה שנתנה רחל את הסימנים ללאה והיא גישה ליעקב, הרי נותרה הקטנה לגדול והיתה לעולה ליפול בחלקו של עשו רח"ל, אבל עם כל זה לא עשתה רחל שום חשבון אישי ופרטי מה יהיה עמה אחרי שתוותר ללאה אחותה, אלא נתנה את הסימנים בלב שלם ובעין טובה.

זו היתה דרכה הטובה והמיוחדת של רחל אמנו ע"ה, שמסרה את נפשה למען אחרים בלב ובנפש חפצה, בלי לחשוב על טובת עצמה מאומה, ולכן קיבלה רשות מן השמים לירד ולבוא אל הרה"ק המאור עיניים שהיה 'גוטער איד' בדרו, שממנו

בְּרֵי יְשׁוּעָה

פרפראות לחכמה בפרשת השבוע ובענייני דיומא

אב המון גוים

כנפי השכינה, ועשה נפשות בחרן וגיר את האנשים, וכן היה מצוה את בניו ואת אחריו ושמרו דרך ד'.

זהו אב! שאומרים אברהם אבינו, שהיה אב לארם ואב המון גוים, ואבי האומה הישראלית.

בני נח

כדברים האלו מצינו בס' 'בית יעקב' להרה"ק רבי יעקב מאיזביצא זי"ע שהביא בשם מורו הרה"ק הרבי ר' בונים מפרשיסחא זי"ע, ביאור נחמד אף נעים על הפסוק (יהושע כד, ג) "ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר", וזה לשונו:

"ואקח את אביכם את אברהם, שלקח השי"ת ענין שם 'אב' ונתנו לאברהם, כי אנחנו בני ישראל אינם נקראים רק על שמו, אברהם אבינו, ולא אדם אבינו, ולא נח אבינו, כי ממנו יצאו בני ישראל ואנחנו נקראים על שמו, ובפרט ההולכים בדרכיו ועושין חסד של אמת".

יש להוסיף לפי זה, שהרי אומות העולם שפיר נקראים 'בני נח', והנודד מבני נח מותר בישראל ואסור בשאר אומות (נדרים פ"ג מי"א), כי הענין שנח לא נקרא 'אבינו' הוא משום שלא דאג לאחרים, וכל מה שטרח לא טרח אלא בשבילו, וכן הענין ממש בבני נח, כמו שביארו חז"ל (בבא בתרא י:.) על הפסוק (משלי יד, לד) "וחסד לאומים חטאת", שהגויים אף אם עושים חסד הוא רק לטובת עצמם ואין כוונתם בשביל טובת חברים כלל, ולכן נאה להם להיקרא 'בני נח', בנים של נח אביהם.

אבל אנחנו עמך בני בריתך, בני אברהם אוהבך, צריכים ללמוד מאבינו איך להתנהג עם אחרים, לקרבם לעבודתו, יתברך שמו, להאכילם ולהשקותם, להלבישם ולכסותם, ולומר: מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, ואבות מכלל דאיכא תולדות כיוצא בו.

ואולי יש להביא ראיה ליסוד האמור מהפסוק (בראשית מה, ח) "וישימנו לאב לפרעה", ופירש רש"י: לחבר ולפטרון.

זהו אב, חבר ופטרון.

אברהם אבינו היה מתחילה אב לארם, אחר כך נעשה ל'אב המון גוים', והוא אבינו, אבי האומה הישראלית.

כבר הקשו למה אין אנו קוראים לנח בתואר 'אבינו', והרי היה איש צדיק תמים ורק הוא נשאר מכל אנשי דורו, וכל העולם כולו מבניו ובני בניו, ולמה אין קורין אבות אלא לשלשה (ברכות טז)?

אמנם ביארו קדמאי ובתראי, שאכן נח היה איש צדיק תמים בדורותיו, אולם יש שדורשים אותו לגנאי, לפי שלא הוכיח את בני דורו ולא לימדם דרך ד'. גם לא התפלל עליהם שישבו ויחזרו בתשובה, לא הפציר באלוקי עולם שיחזור בו ממחשבתו אשר חשב עליהם שלא יבוא המבול מים על הארץ, ולא עשה כלום למנוע את החורבן, אפילו שהיו עשרה דורות מאדם ועד נח שהכעיסו את בוראם, מכל מקום למד נח תורה לעצמו ועובד את ד' בינו ובין קונו, ודאג רק לעצמו ולמשפחתו ולא עשה כלום להשפיע על דורו.

על כן, בוודאי שהיה נח צדיק תמים, אבל אינו 'אב' של הדור ולא 'אב' של האומה, כי 'אב' הוא מי שדואג לבניו ולדורו ולאומתו, ואב הדור נקרא מי שלא עביד לגרמיה כלום, אלא הכל הוא עושה לבני דורו ולפיכך לא נקרא 'נח' אבינו.

לא כן אברהם אבינו שדאג לדורו לכל צרכיהם, הן בגשמיות שנטע אש"ל והאכיל והשקה לכל עובר ושב והכניסם לאוהלו, ואל הבקר רץ אברהם, ויקח בן בקר רך וטוב וג' לשונות של חרדל, והצטער צער רב כשלא היה יכול לקבל אורחים. כן כשנשבה לוט בן אחיו, חרף את נפשו להילחם עם מלכים גדולים ועצומים ממנו.

כשהקב"ה גילה לו על ידי המלאכים שהולכים להפוך את סדום, שהיו באמת אנשים רעים וחטאים לד' מאוד, מכל מקום לא מנע אברהם מלהשתדל בעדם ומיד נעמד אברהם להתפלל ולהרבות והפציר בתחנונים, ואף אמר: "חלילה לך השופט כל הארץ לא יעשה משפט".

כמו כן ברוחניות, שהכריז אברהם קבל עולם ומלואו שא-ל אחד בראנו והכניס רבים תחת

הופלע!

הספר הנפלא "ישועות מלכו"

טייערע טאטע, זוכט איר א
גוט ווארט נאכצוזאגן ביים
שבת טיש?

חשוב'ע מלמד, זוכט איר א
גוטע יארצייט מעשה צו
דערציילן אין קלאס?

בעל דרשן, דארפט איר א
בליציגער געדאנק אדער
פאסיגער ווארט?

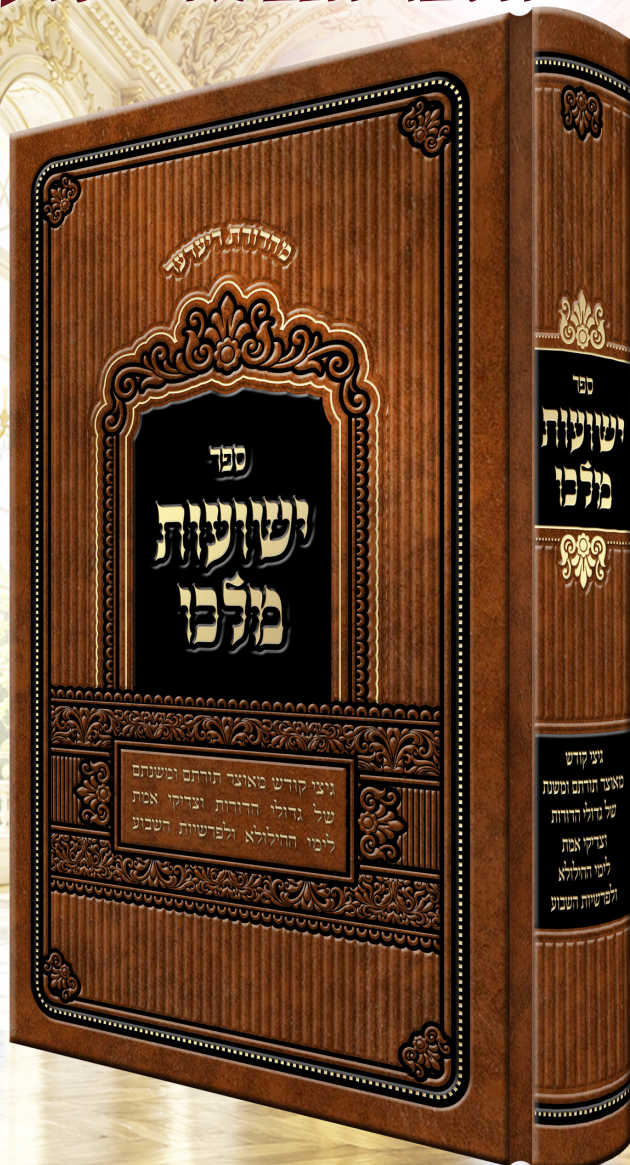
אין ספר "ישועות מלכו"
וועט איר טרעפן אלס
וואס איר זוכט מסודר
לויט די וואכנדיגע סדרות
און ענינא דיומא!

אוצר בלום של דברי
תורה, אמרות שהורות
ובניני חכמה מגדולי
וצדיקי הדורות, לפרשיות
השבוע וליומי ההילולא

נערך מתורתו של הגאון
המזולא, פה מביק מרגליות,
נואם בחסד עליון,

**הגה"צ רבי יהושע
נתן פייפער
שליט"א**

אבד"ק ברכת מנחם

להשיג בחניות הספרים המובחרות